

Briselē, 18.6.2019.
C(2019) 4414 final

KOMISIJAS IETEIKUMS

(18.6.2019)

**par Latvijas Republikas integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projektu, kas
aptver 2021.–2030. gada periodu**

{SWD(2019) 265 final}

KOMISIJAS IETEIKUMS

(18.6.2019)

par Latvijas Republikas integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projektu, kas aptver 2021.–2030. gada periodu

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra Regulu (ES) 2018/1999 par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013¹, un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

tā kā:

- (1) Atbilstīgi Regulai (ES) 2018/1999 katrai dalībvalstij ir jāiesniedz Komisijai savs integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projekts, kas aptver 2021.–2030. gada periodu un kas sagatavots saskaņā ar minētās regulas 3. panta 1. punktu un I pielikumu. Integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu pirmie projekti bija jāiesniedz līdz 2018. gada 31. decembrim.
- (2) Latvija savu integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projektu iesniedza 2018. gada 28. decembrī. Šā plāna projekta iesniegšana ir pamatelements un pirmais solis iteratīvajā procesā starp Komisiju un dalībvalstīm, kas iedibināts integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu galīgās redakcijas izstrādei un to vēlākai īstenošanai.
- (3) Regula (ES) 2018/1999 paredz, ka Komisijai integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu projekti ir jānovērtē. Komisija veica Latvijas integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projekta visaptverošu novērtējumu, kurā ņēma vērā relevantos Regulas (ES) 2018/1999 elementus. Šis novērtējums² ir publicēts kopā ar šo ieteikumu. Tālāk sniegtie ieteikumi ir balstīti uz šo novērtējumu.
- (4) Komisijas ieteikumi var attiekties uz šādiem jautājumiem: i) mērķu, mērķrādītāju un devumu vērienīgums, ar nolūku kopīgi sasniegt enerģētikas savienības mērķus, jo īpaši Savienības 2030. gadam izvirzītos atjaunojamās enerģijas un energoefektivitātes mērķrādītājus, kā arī energotīklu starpsavienojumu līmenis, ko dalībvalstis tiecas panākt 2030. gadā; ii) ar dalībvalsts un Savienības līmeņa mērķiem saistītās rīcībpolitikas un pasākumi un citas rīcībpolitikas un pasākumi, kas varētu būt atbilstīgi pārrobežu līmenī; iii) jebkādas papildu rīcībpolitikas un pasākumi, kas varētu būt nepieciešami integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos; iv) integrētajā nacionālajā enerģētikas un klimata plānā iekļauto esošo un plānoto rīcībpolitiku un

¹ OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.

² SWD(2019) 265.

pasākumu savstarpējā mijiedarbība un konsekvence vienā enerģētikas savienības dimensijā un starp vairākām dimensijām.

- (5) Izstrādājot ieteikumus, Komisija ņēma vērā, no vienas puses, vajadzību summēt atsevišķus visu dalībvalstu kvantitatīvi izteiktos plānotos devumus, lai novērtētu Savienības līmeņa mērķuzdevuma vērienīgumu, un, no otras puses, vajadzību dot pietiekami daudz laika attiecīgajai dalībvalstij, lai tā varētu pienācīgi ņemt vērā Komisijas ieteikumus pirms sava nacionālā plāna galīgās izstrādes.
- (6) Komisijas ieteikumi par dalībvalstu atjaunojamo energoresursu enerģijas mērķuzdevuma vērienīgumu balstās uz formulu, kas noteikta Regulas (ES) 2018/1999 II pielikumā un balstīta uz objektīviem kritērijiem.
- (7) Attiecībā uz energoefektivitāti Komisijas ieteikumi ir balstīti novērtējumā, kurā integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projekta vērienīgums nacionālā līmenī salīdzināts ar kolektīvo centienu līmeni, kas nepieciešams, lai sasniegtu Savienības mērķrādītājus, un attiecīgā gadījumā ir ņemta vērā informācija par īpašiem apstākļiem valstī. Galīgajiem nacionālajiem devumiem energoefektivitātes jomā būtu jāatspoguļo iespējas izmaksefektīvi panākt enerģijas ietaupījumus, un tiem vajadzētu būt balstītiem stabilā ēku renovācijas ilgtermiņa stratēģijā un pasākumos, ar ko pilda enerģijas ietaupīšanas pienākumu, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/27/ES³ 7. panta. Dalībvalstīm būtu arī jāpierāda, ka tās ir pienācīgi ņēmušas vērā principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”, proti, ir jāpaskaidro, kā energoefektivitāte palīdz izmaksefektīvi sasniegt nacionālos mērķus konkurētspējīgas mazoglekļa ekonomikas aspektā, panākt enerģētisko drošību un novērst enerģētisko nabadzību.
- (8) Pārvaldības regulā noteikts, ka dalībvalstīm jāsniedz vispārējs pārskats par investīcijām, kas vajadzīgas, lai sasniegtu integrētajā nacionālajā enerģētikas un klimata plānā nospraustos mērķus, mērķrādītājus un devumus, kā arī vispārējs novērtējums par šo investīciju avotiem. Lai nodrošinātu investīciju noteiktību, nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem būtu jānodrošina nacionālo rīcībpolitiku un pasākumu pārredzamība un paredzamība.
- (9) Vienlaikus 2018.–2019. gada Eiropas pusgada cikla ietvaros Komisija ir likusi lielu uzsvaru uz dalībvalstu vajadzībām pēc investīcijām enerģētikas un klimata jomā. Tas ir atspoguļots 2019. gada ziņojumā par Latviju⁴ un Komisijas ieteikumā Padomes ieteikumam Latvijai⁵, kas ir Eiropas pusgada procesa daļas. Integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu projektu vērtēšanā Komisija ņēma vērā jaunākos Eiropas pusgada konstatējumus un ieteikumus. Komisijas ieteikumi papildina jaunākos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, kas sniegti Eiropas pusgada kontekstā. Arī dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka to integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos tiek ņemti vērā jaunākie konkrētai valstij adresētie ieteikumi, kas sniegti Eiropas pusgada ietvaros.
- (10) Pārvaldības regulā arī noteikts, ka katrai dalībvalstij ir rūpīgi jāņem vērā visi Komisijas ieteikumi par integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projektu, kas jāiesniedz līdz 2019. gada 31. decembrim, un, ja attiecīgā dalībvalsts ieteikumu vai

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīva 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

⁴ SWD (2019) 1013 final.

⁵ COM (2019) 514 final, 5.6.2019.

būtisku tā daļu neņem vērā, šai dalībvalstij savi iemesli būtu jāpaskaidro un jādara zināmi atklātībai.

- (11) Attiecīgā gadījumā dalībvalstīm savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos un atjauninājumos turpmākajos gados būtu jāziņo tie paši dati, ko tās ziņo *Eurostat* vai Eiropas Vides aģentūrai. Izmantot vienu un to pašu avotu un Eiropas statistiku (ja tāda pieejama) ir svarīgi arī tāpēc, lai varētu aprēķināt bāzlīniju modelēšanas un prognožu vajadzībām. Eiropas statistikas izmantošana ļaus sekmīgāk salīdzināt integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos izmantotos datus un prognozes.
- (12) Integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna galīgajā redakcijā jāiekļauj visi Regulas (ES) 2018/1999 I pielikuma elementi. Šajā kontekstā būtu jānovērtē plānoto rīcībpolitiku un pasākumu ietekme makroekonomiskā ziņā un, ciktāl iespējams, arī veselības, vides, nodarbinātības un izglītības, prasmju un sociālās jomas ziņā. Integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna galīgās redakcijas sagatavošanā jāiesaista sabiedrība un citas ieinteresētās personas. Šie un citi elementi ir sīki aprakstīti Komisijas dienestu darba dokumentā⁶, kas publicēts kopā ar šo ieteikumu.
- (13) Integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna galīgajā redakcijā Latvijai būtu jāņem vērā rīcībpolitiku savstarpējās saiknes, proti, sinerģijas starp dekarbonizācijas, enerģētiskās drošības un iekšējā tirgus dimensijām, liekot energoefektivitāti pirmajā vietā, un šajā sakarā tai jāizskaidro, kā energoefektivitāte palīdz 1) izmaksefektīvi sasniegt nacionālos mērķus konkurētspējīgas mazoglekļa ekonomikas aspektā, 2) panākt enerģētisko drošību un 3) novērst enerģētisko nabadzību. Jāapskata arī tāds būtisks saistītais jautājums kā biomasas izmantošana enerģētiskām vajadzībām un ietekme uz uzskaitītajām emisijām un piesaistījumiem, kas rodas zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā. Līdzīgā kārtā darbam pie to mērķu sasniegšanas, kas izvirzīti pētniecības, inovācijas un konkurētspējas dimensijas aspektā, ir jāsekmē enerģētikas savienības pārējo dimensiju ietvaros plānoto centienu īstenošana. Plānā varētu pievērsties arī klimata pārmaiņu ietekmei uz enerģētikas nozari.
- (14) Būtu labi, ja integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna galīgajā redakcijā tiktu sniegta visaptveroša analīze par mazoglekļa tehnoloģiju sektora pašreizējām pozīcijām globālajā tirgū; vajadzētu izcelt jomas, kurās pastāv konkurenciālas priekšrocības un potenciālās problēmas, un minēt izmērāmus nākotnes mērķus un rīcībpolitikas un pasākumus to sasniegšanai, tos attiecīgi sasaistot ar uzņēmējdarbības un rūpniecības rīcībpolitiku. Par labu nāktu arī ciešāka mijiedarbība ar aprites ekonomiku, uzvaru liekot uz siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas potenciālu.
- (15) Komisijas ieteikumi Latvijai pamatojas uz Latvijas integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projekta novērtējumu⁷, kas publicēts kopā ar šo ieteikumu,

AR ŠO LATVIJAI IESAKA.

1. Pilnīgāk izstrādāt stratēģiju, kā ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas neapvertajās nozarēs sasniegt savu 2030. gada siltumnīcefekta gāzu mērķrādītāju: -

⁶ SWD(2019) 265.

⁷ SWD(2019) 265.

6 % salīdzinājumā ar 2005. gadu. Cita starpā skaidrāk jāformulē, kādas darbības veicamas izklāstīto rīcībpolitiku īstenošanai, un uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 2018/841⁸ izklāstīto uzskaites noteikumu pamata jāanalizē zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozares loma.

2. Izvirzīt daudz vērienīgākus uzdevumus 2030. gadam, proti, noteikt, ka atjaunojamās enerģijas īpatsvaram, kas būs Latvijas devums Savienības 2030. gada atjaunojamās enerģijas mērķrādītāja sasniegšanā, jābūt vismaz 50 %, kā tas izriet no Regulas (ES) 2018/1999 II pielikumā dotās formulas. Tā kā minētā mērķrādītāja kopīga sasniegšana prasa lielākus pūliņus, integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna galīgajā redakcijā jāiekļauj indikatīva trajektorija, pēc kuras vadoties, tiek sasniegti visi Regulas (ES) 2018/1999 4. panta a) punkta 2) apakšpunktā minētie atsaucēs punkti atbilstoši minētajam īpatsvaram. Jāizklāsta detalizētas un kvantificētas rīcībpolitikas un pasākumi, kas atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2018/2001⁹ noteiktajiem pienākumiem un kas ļautu šo devumu realizēt savlaicīgi un izmaksefektīvi. Jānodrošina, ka Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/28/EK¹⁰ I pielikumā noteiktais atjaunojamās enerģijas mērķrādītājs 2020. gadam tiek sasniegts pilnībā un no 2021. gada kļūst par bāzlīniju; jāpaskaidro, kā Latvija šādu bāzlīnijas īpatsvaru plāno sasniegt un uzturēt. Jāizklāsta detalizēti pasākumi, kā tiks sasniegts Direktīvas (ES) 2018/2001 23. pantā noteiktais indikatīvais mērķrādītājs siltumapgādes un aukstumapgādes sektorā un Direktīvas (ES) 2018/2001 25. pantā noteiktais mērķrādītājs attiecībā uz transporta nozari. Jāsniedz sīkāka informācija par labvēlīgu regulējumu un pasākumiem, kas sekmē atjaunojamās enerģijas pašpatēriņu un atjaunojamās enerģijas kopienas, kā paredzēts Direktīvas (ES) 2018/2001 21. un 22. pantā.
3. Lai sasniegtu Savienības energoefektivitātes mērķrādītāju 2030. gadam, izvirzīt vērienīgākus uzdevumus, jo īpaši attiecībā uz primārās enerģijas patēriņa samazināšanu, un to sekmēt ar rīcībpolitikām un pasākumiem, kas dotu papildu enerģijas ietaupījumus. Sīkāk jāapraksta plānotās rīcībpolitikas, jo īpaši ēku un transporta sektorā, kā arī jāsniedz konkrēti aprēķini par enerģijas ietaupījumiem, kas tiks panākti līdz 2030. gadam ar esošajiem un plānotajiem rīcībpolitiskajiem pasākumiem, un jānorāda attiecīgo investīciju laika grafiks.
4. Norādīt pasākumus, kas palīdz sasniegt enerģētiskās drošības mērķus energoavotu dažādošanas un enerģētiskās atkarības mazināšanas jomās, tostarp pasākumus, kas nodrošina elastīgumu; te ietilpst arī novērtējums par to, kā ierosinātās rīcībpolitikas un pasākumi nodrošina, ka tiek sasniegts enerģētiskās atkarības samazināšanas

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Regula (ES) 2018/841 par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 un Lēmumu Nr. 529/2013/ES (OV L 156, 19.6.2018., 1.–25. lpp.).

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra Direktīva (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82.–209. lpp.).

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīva 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV L 140, 5.6.2009., 16.–62. lpp.).

mērķrādītājs. Novērtējot resursu pietiekamību elektroenerģijas sektorā, jāņem vērā reģionālais konteksts.

5. Definēt tālredzīgus mērķus un mērķrādītājus attiecībā uz tirgus integrāciju, it īpaši pasākumus, kas vairumtirgos un mazumtirgos vairo konkurenci.
6. Precizēt nacionālos mērķus un finansējuma mērķrādītājus pētniecībā, inovācijā un konkurētspējā (jo īpaši saistībā ar enerģētikas savienību), kas jāsasniedz periodā no 2020. līdz 2030. gadam, lai tie būtu viegli izmērāmi un palīdzētu sasniegt mērķrādītājus pārējās integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna dimensijās. Šie mērķi jāatbalsta ar pienācīgām un specifiskām rīcībpolitikām un pasākumiem, tostarp tādām, kas jāizstrādā sadarbībā ar citām dalībvalstīm (piemēram, Energotehnoloģiju stratēģiskais plāns).
7. Pastiprināt labas reģionālās sadarbības mehānismus starp Baltijas valstīm (Igaunija, Latvija, Lietuva). Attiecināt tos uz jaunām sfērām un paplašināt ģeogrāfisko tvērumu, aptverot arī Ziemeļvalstis (Dānija, Somija, Islande, Norvēģija un Zviedrija). Ņemot vērā to, ka jāmainās elektroenerģijas sistēmām, lai tās varētu uzņemt lielāku atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas īpatsvaru, un ka tas palielinās elektroenerģijas importu/eksportu un vajadzību pēc sistēmas elastīguma, reģionālajā sadarbībā uzsvars jāliek uz iekšējo enerģijas tirgu un enerģētiskās drošības jomu, kā arī ir jāpievēršas transporta nozares dekarbonizācijai un reģionālajai sadarbībai pētniecībā.
8. Uzskaitīt visas enerģijas subsīdijas, jo īpaši fosilajam kurināmajam, un veiktos pasākumus un plānus to pakāpeniskai izbeigšanai.
9. Papildināt analīzi par to, kāda ir mijiedarbība ar gaisa kvalitātes un gaisa emisiju rīcībpolitiku, proti, izklāstīt, kā dažādos scenārijos tiks ietekmēts gaisa piesārņojums, sniegt pamatojošo informāciju un izvērtēt paredzamo sinerģiju un kompromisus.
10. Labāk integrēt taisnīgas un godīgas pārkārtošanās aspektus, proti, sniegt vairāk informācijas par plānoto mērķu un rīcībpolitiku un pasākumu ietekmi uz sociālo jomu, nodarbinātību un prasmēm. Jāiekļauj enerģētiskās nabadzības situācijas novērtējums un enerģētiskās nabadzības samazināšanas un/vai iegrožošanas mērķrādītāji, kā arī rīcībpolitikas un pasākumi, kā prasīts Regulā (ES) 2018/1999.

Briselē, 18.6.2019

*Komisijas vārdā —
Komisijas loceklis
Miguel Arias Cañete*

APSTIPRINĀTA KOPIJA
Ģenerāļsekretāra vārdā -

Jordi AYET PUIGARNAU
Kancelejas direktors
EIROPAS KOMISIJA